

April

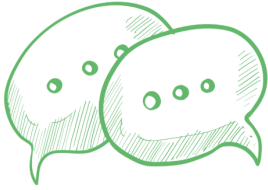

Waarom is het belangrijk om aandacht te hebben voor luisteren?

Elke spreker heeft een luisteraar (of een heel publiek). Dat leerlingen écht luisteren zien we vaak als iets vanzelfsprekends. Toch roept het ook vragen op: wat is luisteren eigenlijk en hoe kunnen leerlingen deze vaardigheid ontwikkelen?

Op een samenwerkmiddag op vrijdag 28 maart heeft een groepje docenten zich gebogen over bestaand lesmateriaal. Toen we opdrachten voor een debat, discussie, gesprek en lofrede onderzochten, konden we heel snel herkennen waar de luistervaardigheid aangesproken wordt. Ideeën om deze aspecten van de opdracht te versterken ontstonden al snel. In de komende nieuwsbrieven lees je hoe je met accentverschuivingen of kleine toevoegingen actief, aandachtig en empathisch luisteren bij je leerlingen kunt versterken.

Mei

Wat is luisteren nu eigenlijk?

Luisteren is een vaardigheid die op het eerste gezicht ongrijpbaar en soms ook onzichtbaar lijkt. Denk aan de leerling die roept: 'Ja, maar ik luister toch?!' Je kunt alleen luisteren als je zelf stil bent, maar toch komt er bij luisteren meer kijken dan alleen je lippen op elkaar houden. Filosoof Miriam Rasch

schrijft in *Luisteroefeningen*:

Luisteren is iets actiefs, waarbij je aandacht voor de ander hebt, die een standvastige en naar buiten gerichte houding verlangt. Aandacht schenken is immers een actieve handeling.

Luisteren is dus iets dat je bewust kunt doen. In *Oracy, de kracht van spreken, denken en luisteren* worden micro- en macroluisteren onderscheiden, waarbij het bij microluisteren vooral gaat om de inhoud en bij macroluisteren om het totale plaatje: non-verbale signalen bijvoorbeeld, zoals de gezichtsuitdrukking of de toon van de spreker. Deze indeling kan leerlingen helpen om gericht te oefenen en te observeren.

Op een samenwerkmiddag op vrijdag 28 maart heeft een groepje docenten zich gebogen over bestaand lesmateriaal om op zoek te gaan naar (opdracht)elementen waarin actief luisteren met aandacht voor micro- en macroluisteren zichtbaar wordt. Hier enkele voorbeelden:

- Parafraseren (bijvoorbeeld voorafgaand aan een weerlegging in een debat);
- Bespreken van een (beoogd) effect: was het begin (van een presentatie) pakkend? Scoorde de uitsmijter bij het publiek?
- 'Ketting'-gesprekken: steeds verplicht reageren op wat je hebt gehoord, dus aansluiten bij het voorgaande.
- Metacommunicatie inzetten: het is voor leerlingen vaak een ontdekking als ze zich realiseren *hoe* ze kunnen laten zien dat ze luisteren. Dat kan non-verbaal, maar ook verbaal: door te reageren of een vraag te stellen.

Behalve actief en aandachtig kunnen leerlingen ook empathisch luisteren. In de volgende nieuwsbrief vind je tips over hoe aandacht voor luisteren empathisch gedrag kan laten groeien.

Verder lezen?

Miriam Op de Beek & Bob Coenraats - *Oracy, de kracht van spreken, denken en luisteren*
Miriam Rasch - *Luisteroefeningen*

Juni

Luistervaardigheden ontwikkelen

Hoe kun je leerlingen niet alleen actief maar ook empathisch laten luisteren? In haar boek *Misschien is een ander woord voor hoop* citeert schrijfster Eva Meijer filosoof Simone Weil. Zij pleitte voor stilte en aandacht, waarin het 'zwakke en stuntelige

gestamel' zich kan laten horen.

Empathisch luisteren gaat vooral om die vorm van aandacht: ruimte maken in een gesprek, begrip hebben voor de ander en een spreker-met-spanning geruststellen of te hulp schieten. In lessen is er veel aandacht voor (leren) spreken, maar er is ook een luisteraar om te helpen en om dit te verbeteren. Als leerlingen beter (empathisch) gaan luisteren, kan dit ze een 'kijkje onder de motorkap' geven en ze daarmee ook betere sprekers maken.

Ideeën voor empathisch luisteren

Hoe je dit zou kunnen doen, besprak een groepje docenten op een samenwerkmiddag.

Hier enkele voorbeelden:

- Rollen verdelen (starter, (argumenten)bouwer, uitdager, verhelderaar, doorvrager en samenvatter) om te ervaren wat zo'n rol met je doet;
- Tijd nemen voor het proces, bijvoorbeeld door, kijk- of luistervragen te stellen, samen criteria op te stellen en leerlingen feedback met elkaar te laten bespreken;
- Reflectie of nagesprek: wat is er gezegd en hoe kwam dat op jou over (micro- en macroluisteren!)

Op de website van het Profielversterkingsteam kun je meer lezen over luistervaardigheid en hoe je hier meer aandacht aan kunt besteden.

Verder lezen?

Eva Meijer - *Misschien is een ander woord voor hoop*

Miriam Op de Beek & Bob Coenraats - *Oracy, de kracht van spreken, denken en luisteren*

Natascha van Weezel - *Hoe houd je je hart zacht*

Elke Wiss - *Socrates op sneakers*